

Franciszek Krček

Piosenka polska wśród ludu rosyjskiego

Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce
literatury polskiej 10/1/4, 269-270

1911

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

NOTATKI.

Piosenka polska wśród ludu rosyjskiego.

Przed kilku laty prof. St. Dobrzycki wskazał pewnemu opowiadaniu ludowemu źródło w dyalogu p. n.: „Zwrócenie Matyusza z Podola“ (*Pam. liter.* VI, s. 46—67). Pani H. Windakiewiczowa nieco później wykazała „Wiersze Olbrychta Karmanowskiego, Jerzego Schlichtinga i inne z *Wiridarza poetyckiego*, zachowane w tradycji ustnej“ w tomie XIII *Ludu* (1907, s. 299—304). W jednym i drugim wypadku mamy do czynienia z utworami, wcale dawnymi, bo z wieku XVII, i z tradycją ludową polską. Zupełnie inaczej ma się rzecz z wierszem, któremu poświęcam notatkę niniejszą. Choć to utwór poety polskiego (jednak o wiele późniejszego), stał się własnością ludu — rosyjskiego, który go zaniósł aż na Sachalin! Pośredniczył w tym spopularyzowaniu zapomniany wierszopis rosyjski, Mikołaj Misailowicz Ibragimów, który w pierwszym i jedynym tomie zbiorku prac „Towarzystwa miłośników piśmiennictwa ojczyzno-ego“, założonego przy wszechnicy kazańskiej, z roku 1815 („Trudy Obščestwa ljubitelej otcieczestwiennoj słowiesnosti pri impieratorskom kazanskom uniwersitietie“) ogłosił kilka pieśni, a jako trzecią z nich na str. 289—290 następującą:

PIESNJA.

(Podrażanie polskoj).

Wieczerkom krasna dziewica
Na prudok za stadom szła,
Czernobrowa, bielolica,
Tak guśkow, domoj gnała:
Tiga, tiga, tiga,
Wy, guśki moi, domoj!

10 Nie iszczy mienja, bogatyj,
Ty nie mił mojej dusze.
Czto mnie, czto twoi pałaty?
S miłym raj i w szalaszse!
Tiga i t. d.

15 Nas odnich dla nas dowolno:
Wsie lubow' nam zamienit!
A sierdieczny slozy bolno
Czerez zołoto ronit!
Tiga i t. d.

Pieśń tę wydobyl z zapomnienia i wskazał przemiany, których doznała w ustach ludu rosyjskiego, Eugeniusz Bobrow w swych zapiskach „Iz istorii russkoj literatury XVIII i XIX stoletij“ (*Izwiestija Otdielenija russkawo jazyka i słowiesnosti impier. Akadiemii nauk* 1906. g. T. XI, książka 4-ja, str. 355—357).

Sprawą jednak oryginału polskiego, którego istnienia dowodzi sam jej napis („Naśladowanie z polskiej pieśni“), nie zajął się wcale. Chciałem naprawić jego zaniedbanie. Ntestety widzę, że inne zajęcia nie pozwalają mi na to. Ażeby więc znów rzecz cała nie utonęła tam, skąd ją wydobyto, zwracam uwagę badaczy i znawców piśmiennictwa naszego na pieśń tę, która w oryginale swym pochodzi widocznie z końca wieku XVIII lub z początku XIX-ego i widocznie należy do pierwszych prób w kierunku ludowym. To też tłumaczy w znacznej mierze przyjęcie, jakie znalazła wśród ludu rosyjskiego.

Może kto pozna utwór polski, który był wzorem pieśni Ibragimowa i wskaże autora, skoro mnie brak czasu na te poszukiwania?

Lwów.

Dr Franciszek Krček.

Notatki do korespondencji A. Mickiewicza.

(I. Data dwu listów do Fr. Malewskiego (Kor. I. 1 i I. 2—3). II. Data listu do L. Stypułkowskiego (Kallenbach: Wybór Listów A. M. str. 281. III. Nieznany list A. Mickiewicza do Krystyna Ostrowskiego).

I. Data dwu listów do Fr. Malewskiego.

W rozprawce p. t.: Chronologia listów A. M. (Odbitka z Sprawozdania gimnazjalnego w Podgórze za r. 1902—3 str. 3) udowadniałem był niegdyś, że oba znane i ważne listy Mickiewicza do Franciszka Malewskiego (Kor. I. 1, 2—3) były pisane w Kownie około 15. względnie 19. lipca 1821 roku. Dzisiaj innego jestem zdania. Dlaczego — postaram się wyłożyć.